

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobce: **V. C.**

zastoupen advokátkou JUDr. Marií Piekarzovou

sídlem Těšínská 1495, 739 35 Šenov

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**

sídlem Křížová 25, 125 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 27. 11. 2018, o starobním důchodu

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 27. 11. 2018 **se zrušuje** a věc se **vrací** žalované k dalšímu řízení.

- II. Žalovaná je **povinna** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 4 719 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobce JUDr. Marie Piekarzové, advokátky, sídlem Těšínská 1495, 739 35 Šenov.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou doručenou Krajskému soudu v Ostravě dne 17. 1. 2019 domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 27. 11. 2018 č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“) a jemu předcházejícího rozhodnutí žalované z 6. 3. 2018 o zamítnutí žádosti žalobce o tzv. hornický starobní důchod. Žalobce nesouhlasil s tím, že žalovaná nezapočetla do nutného počtu směn odpracovaných v podzemí žalobcem odpracované směny v rozsahu 480 hodin pro společnost Dubfol s. r. o., Dubnica nad Váhom, ačkoliv byly potvrzeny jednatelem společnosti panem E. K. Žalovaná odůvodnila nezapočtení těchto směn tím, že byly odpracovány pro soukromou firmu, což neumožňuje jejich potvrzení pro účely přiznání tzv. hornického starobního důchodu. Žalobce s tímto závěrem nesouhlasí a poukazuje na to, že žalovaná směny, odpracované pro rovněž soukromou firmu DUBOS s. r. o., Dubnica nad Váhom v době od 6. 6. 2016 do 31. 8. 2017, započtetla, byť v rozsahu 322 směn, ačkoliv žalobce prokázal, že odpracoval 373 směn.
2. Žalovaná s žalobou nesouhlasila a poukázala na napadené rozhodnutí, s tím, že 480 směn odpracovaných pro společnost Dubfol s. r. o., Dubnica nad Váhom nemůže započítat, neboť zaměstnání ve zvýhodněné pracovní kategorii mohlo být vykonáváno jen ve státním podniku a firma Dubfol s. r. o., Dubnica nad Váhom je v soukromé sféře. Žalobce tak neprokázal a ani nemohl prokázat relevantním dokumentem, že odfáral namítaných 480 směn.
3. Krajský soud poté, co zjistil, že žaloba byla podána včas ve lhůtě dvou měsíců po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí žalovaného žalobci, tedy v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná; ve věci rozhodl bez jednání v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť s tímto postupem oba účastníci souhlasili.
4. Ze správního spisu krajský soud zjistil, že žalobce dne 18. 9. 2017 požádal o přiznání starobního důchodu před dosažením důchodového věku od 1. 1. 2018. Žalovaná zahájila prošetřování v počtu odpracovaných směn pod zemí v hlubinných dolech u organizace Dubfol s. r. o., Dubnica nad Váhom prostřednictvím slovenského nositele pojištění Sociálnej poisťovny. Sociálna poisťovna v Bratislavě odpověděla žalované dne 10. 11. 2017 tak, že zaslala formulář č. E205SK s dobou pojištění, kterou žalobce získal na území Slovenské republiky. Současně oznámila, že zaměstnání u zaměstnavatele Dubfol s. r. o. bylo získané v třetí pracovní kategorii, protože zaměstnání ve zvýhodněné pracovní kategorii mohlo být vykonávané pouze ve státním podniku a firma Dubfol s. r. o. je v soukromé sféře.

5. Následně žalovaná žádost žalobce zamítla pro nesplnění podmínek ustanovení § 31 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) s přihlédnutím k Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 883/2004 a Nařízení Evropského parlamentu a rady č. 980/2009. Poukázala na to, že žalobce celkem získal 2 874 směn v zaměstnání v hlubinném hornictví, neodpracoval tak alespoň 3 300 směn, čímž nesplnil podmínky pro snížení důchodového věku pro nárok na starobní důchod podle § 1 nařízení vlády č. 363/2009 Sb.
6. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých uvedl, že k datu 31. 12. 2017 odpracoval celkem 3 405 směn v hlubinném hornictví, čímž podmínku minimálních 3 300 směn splnil.
7. Dne 5. 6. 2018 vyzvala žalovaná žalobce, aby předložil žalované veškeré dokumenty, z nichž bude naprosto zřejmé, že svým zaměstnavatelem firmou Dubfol s. r. o. byl vyslán na území ČR do Dolu Darkov. Žalobce předložil mj. osvědčení odborné způsobilosti z 6. 1. 1997 k výkonu funkce technického dozoru u dodavatelské organizace Dubfol pro hornickou činnost a činnost prováděnou hornickým způsobem na odštěpných závodech OKD a. s., dále protokol o vykonané ústní zkoušce z 6. 1. 1997, dále doplnění popisu pracovní funkce mechanik úseku firmy Dubfol s. r. o. pro ostatní práce v dole z 20. 1. 2008, pracovní smlouvu uzavřenou mezi žalobcem a firmou Dubfol s. r. o. z 3. 1. 1997 a pracovní smlouvu z 27. 1. 1998.
8. K dotazu žalované společnost OKD a. s. sdělila, že měla se společností Dubfol s. r. o. uzavřenou rámcovou smlouvu na likvidaci technologie v porubu v období od 1. 1. 1995 do 20. 6. 2000, avšak tato již byla skartována a nelze do ní nahlédnout. Na základě této obchodní smlouvy zaměstnanci společnosti Dubfol s. r. o. vykonávali činnost na stálém pracovišti pod zemí hlubinného dolu, konkrétně na lokalitě dolu Darkov. Potvrzení pro jednotlivé zaměstnance však nevydává OKD a. s., ale pouze zaměstnavatel, tedy firma Dubfol s. r. o., proto není společnost OKD a. s. schopna vydat potvrzení pro žalobce.
9. Následně žalovaná rozhodla napadeným rozhodnutím tak, že námitky žalobce zamítla s odůvodněním, že žalobce nezískal požadovaných 3 300 směn se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, neboť žalovaná neuznala žalobcem tvrzených 480 směn odpracovaných v době od 3. 1. 1997 do 31. 12. 1998. Neuznání těchto odpracovaných směn odůvodnila výše uvedeným sdělením Sociálnej poisťovny, podle kterého byl žalobce zaměstnán v třetí pracovní kategorii, neboť zaměstnání ve zvýhodnění pracovní kategorii mohlo být vykonáváno jen ve státním podniku a firma Dubfol s. r. o. je firmou v soukromé sféře. Žalobce tak odpracoval v období o 7. 6. 1982 do 31. 8. 2017 pouze 2 874 směn a nevznikl mu nárok na tzv. hornický starobní důchod před dosažením důchodového věku.
10. Tzv. hornický starobní důchod je důchodem s nižším důchodovým věkem, který se uplatní u osob, které vykonávaly před 1. lednem 1996 zaměstnání v tzv. první pracovní kategorii; podle § 74 zákona o důchodovém pojištění *nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. lednem 1996 po odpracování stanovené doby v zaměstnání v první pracovní kategorii zůstávají zachovány*. Snížená věková hranice pro vznik nároku na starobní důchod se přitom považuje pro účely tohoto zákona za důchodový věk. Podle § 107 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění *může vláda nařízením stanovit, že u pojištěnců, kteří vykonávali před 1. lednem*

1993 zaměstnání v hornictví uvedené v § 76a věty první, se důchodový věk s přihlédnutím k délce zaměstnání v hornictví stanoví v nižších věkových hranicích, než jsou věkové hranice stanovené podle tohoto zákona, podmínky pro stanovení těchto nižších věkových hranic, přičemž tyto nižší věkové hranice a podmínky pro jejich stanovení nebudou stanoveny výhodněji než tomu bylo podle právních předpisů určených k 31. 1. 1992, a dále způsob, jak se toto zaměstnání vykonávalo po 31. 12. 1992 prokazuje; zaměstnavatelé, kteří po 31. 12. 1992 zaměstnávali tyto pojištěnce, jsou přitom povinni výkon tohoto zaměstnání potvrzovat.

11. Na základě tohoto zmocnění vydala vláda nařízení č. 363/2009 Sb. Podle § 1 tohoto nařízení, se nařízení vztahuje na osoby, které a) vykonávaly před 1. lednem 1993 zaměstnání v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie zakládající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, (dále jen „zaměstnání v hornictví“), b) odpracovaly v zaměstnání v hornictví celkem aspoň 3 300 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 2 200 směn, nebo, pokud výkon zaměstnání v hornictví skončily z důvodu dosažení nejvyšší přípustné expozice, odpracovaly před 1. lednem 2009 v zaměstnání v hornictví celkem aspoň 3 081 směn, popřípadě, jde-li o zaměstnání v hornictví v uranových dolech, 1 981 směn. Počet těchto odpracovaných směn za dobu před 1. lednem 1993 se zjistí tak, že počet kalendářních dnů zaměstnání v hornictví se vynásobí koeficientem 0,6 a zaokrouhlí směrem nahoru; za dobu po 31. prosinci 1992 se za odpracovanou směnu považuje každá směna, v níž osoba uvedená v písmenu a) po převážnou část vykonávala podle potvrzení vydaného podle § 4 pod zemí zaměstnání v hornictví, a c) nesplnily podmínky uvedené v zákoně č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném ke dni 31. prosince 1995, pro stanovení důchodového věku 55 let.
12. Podle ustanovení § 4 tohoto nařízení jsou zaměstnavatelé, u nichž po 31. 12. 1992 byly zaměstnány osoby vykonávající zaměstnání v hornictví, povinni potvrzovat počet směn odpracovaných pod zemí v zaměstnání v hornictví na žádost těchto osob, a to na tiskopisu vydaném Českou správou sociálního zabezpečení.
13. V posuzované věci žalovaná uznala žalobci celkem 3 096 kalendářních dnů odpracovaných v hornictví za dobu do 31. 12. 1992, což odpovídá 1 858 odpracovaným směnám. Dále uznala celkem 694 směn odpracovaných žalobcem pro OKD doly Karviná, 322 směn odpracovaných žalobcem pro společnost DUBOS s. r. o. Dubnica nad Váhom v době od 6. 6. 2016 do 31. 8. 2017 (žalobce uplatnil 373 směn, nicméně rozdíl není předmětem žaloby), neuznala však 480 směn odpracovaných v době od 3. 1. 1997 do 31. 12. 1998 pro Dubfol s. r. o. z důvodu neprokázání těchto směn s odkazem na to, že společnost Dubfol s. r. o. podle Sociálnej poisťovny není subjektem, který by mohl potvrdit odpracované směny v hornictví.
14. Konkrétně žalovaná uvedla, že žalobce pracoval pro slovenskou firmu, „která nebyla oprávněna získanou dobu zaměstnání ve dnech přepočítat na směny odpracované v zaměstnání v hornictví v hlubinném dole, konkrétně v dole Darkov. Účastník řízení, ani jeho slovenský zaměstnavatel, firma Dubfol s. r. o. Dubnica n/V tak neprokázali, ani prokázat nemohli relevantním dokumentem, že účastník řízení odfáral pro slovenského zaměstnavatele namítaných 480 směn v zaměstnání v hlubinném hornictví“.

15. Otázkou charakteru potvrzení podle § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb. se opakovaně zabýval Nejvyšší správní soud. Uzavřel, že ustanovení § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb. upravuje pouze to, že zaměstnavatelé mají vydávat příslušná potvrzení o zaměstnání v hornictví v období od 1. 1. 1993 do 31. 12. 2008. Formulace však neodůvodňuje závěr, že toto potvrzení je jediný možný a přijatelný důkazní prostředek. Citovaný předpis by totiž musel stanovit, že příslušné doby zaměstnání se prokazují pouze potvrzením vydanými pouze těmito zaměstnavateli. Takový výklad je však podle Nejvyššího správního soudu nepřijatelný, neboť přehlíží fakt, že zaměstnavatelé nejen mohou zaniknout bez právního nástupce, ale rovněž že potvrzení mohou být nesprávná, což by vedlo k neřešitelným situacím u žadatelů o tzv. hornický starobní důchod. Nejvyšší správní soud zdůraznil, že je to právě žalovaná, coby specializovaný orgán státní správy rozhodující ve věcech důchodového pojištění, která vede správní řízení. Disponuje proto příslušnými procesními prostředky proto, aby zjistila stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Nemůže proto svou odpovědnost za řádný průběh a výsledek řízení přenést na zaměstnavatele a vyčkávat na jeho potvrzení (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu z 31. července 2013, č. j. 4 Ad 132/2012-30).
16. Žalobce v řízení předložil nejen pracovní smlouvy uzavřené se společností Dubfol s. r. o., ale rovněž potvrzení jednatele společnosti Dubfol s. r. o. o tom, kolik směn odpracoval v podzemí; to, že společnost Dubfol s. r. o. vyslala své zaměstnance k Dolu Darkov, bylo v řízení prokázáno vyjádřením společnosti OKD a. s., prokázáno bylo i to, že tito zaměstnanci zpravidla pracovali v hlubinném dole. Napadené rozhodnutí však tyto skutečnosti bez odůvodnění nijak nezohledňuje a žalovaná při posouzení žalobcova nároku vychází toliko ze sdělení Slovenské poisťovny vylučující možnost společnosti Dubfol s. r. o. vydat příslušné potvrzení o odpracovaných směnách, aniž by se jakkoli vyjádřila k dalším zjištěním, důkazním návrhům, popř. aniž by vyzvala žalobce k prokázání svého nároku jiným způsobem, např. čestnými prohlášeními ostatních zaměstnavatelů apod., což je soudy běžně přijímaný postup při prokazování nutného počtu odpracovaných směn (srov. cit. rozsudek č. j. 4 Ads 132/2012 - 30, též rozsudek č. j. 4 Ads 12/2009-83 z 27. 5. 2009 či rozsudek č. j. 9 Ads 306/2016-18 z 17. 8. 2017). Tím své rozhodnutí zatížila vadou řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci, neboť skutkový stav, který vzala za základ svého rozhodnutí, nemá oporu ve spise.
17. Krajský soud tak uzavřel, že žalovaná dostatečně nezjistila skutkový stav, neboť požadovala po žalobci potvrzení bývalého zaměstnavatele společnosti Dubfol s. r. o. ve smyslu § 4 nařízení vlády č. 363/2009 Sb., aniž by zohlednila dokumenty, které jí žalobce předložil nebo které získala vlastním šetřením, a aniž by je hodnotila v jejich souhrnu. Krajský soud proto napadené rozhodnutí postupem podle ustanovení § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Na žalované tak bude znovu posoudit žalobcem předložené dokumenty, popř. provést další důkazy (výslechem žalobce, popř. svědků), k prokázání toho, zda žalobce v době od 3. 1. 1997 do 31. 12. 1998 vykonával práci v kategorii I. a kolik směn takto vykonal, a teprve po doplnění tohoto dokazování a vyhodnocení všech provedených důkazů a z nich učiněných zjištěních bude mít žalovaná řádné podklady pro posouzení oprávněnosti nároku žalobce.

18. Žalobce žalobou navrhl zrušení rozhodnutí správního orgánu I. stupně, což je postup předvídaný ustanovením § 78 odst. 3 s. ř. s., krajský soud však pro tento postup neshledal důvod, a proto tak nepostupoval; o návrhu nerozhodl, neboť domáhat se zrušení rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které předcházelo napadenému rozhodnutí, není procesním právem žalobce (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2007, č. j. 1 As 60/2006 – 106).
19. V řízení byl plně procesně úspěšný žalobce, kterému v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Náklady řízení žalobce představují odměnu za zastoupení advokátkou podle vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve výši 1 000 Kč, podle § 7 bod 3 ve spojení s § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., a to za tři úkony právní služby, příprava převzetí zastoupení, sepsání žaloby a vyjádření se ke stanovisku žalované, podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky, třikrát režijní paušál ve výši 300 Kč za každý z těchto úkonů právní služby podle § 13 odst. 3 vyhlášky. Dále DPH z těchto částek podle § 57 odst. 2 s. ř. s. Celkem tedy náklady řízení činí 4 719 Kč. Všechny tyto náklady řízení podle obsahu spisu žalobci prokazatelně vznikly a jedná se o náklady nezbytně nutné k uplatnění jeho práva. Soud proto žalovanou k jejich zaplacení zavázal, a to k rukám zástupkyně žalobce podle § 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb. občanského soudního řádu ve spojení s ustanovením § 64 s. ř. s. Lhůtu k zaplacení soud stanovil v souladu s ustanovením § 160 odst. 1 občanského soudního řádu, neboť tato lhůta je přiměřená možnostem žalované.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je **možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá toto vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Ostrava 18. července 2019

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně